

Nädala- kommentaar

35/2021

Prognoosid ei jõua majandusele järele

Lõppeval nädalal avaldas SEB värske majandusprognoosi Nordic Outlook. On tõeline ajastu märk, et samal päeval avaldatud rekordiline teise kvartali majanduskasvunumber muutis Eesti 2021. aasta SKT prognoosi liialt tagasihoidlikuks juba selle ilmumise päeval. Tegemist ei ole harukordse sündmusega, sest majanduse kasvutempo on viimastel kuudel suutnud järjepidevalt analüütikute ootuseid ületada. Teise kvartali jõulist tulemust arvesse võttes, ületab Eesti tänavune majanduskasv seitsme protsendi piiri. Viimati kasvas Eesti majandus sellises tempos kümme aastat tagasi, kui olime taastumas väga sügavast kriisist.

Majanduskasv on käegakatsutav

Koroonakriis on õnneks olnud Eesti majanduse vastu kordades leebem, kui seda oli 2008. aasta finantskriis. Toona kadus sisemajanduse kogutoodangust viiendik ja võttis üheksa aastat, et kaotatu tasa teha. Täna, poolteist aastat hiljem koroonakriisi puhkemisest, on meie SKT juba kaugelt üle kriiseelse taseme. Seejuures pole tegemist mingi tehnilise majandusstatistikaga, vaid lisandunud jõukus on käegakatsutav. Mitte kunagi varem pole eestlased teeninud nii kõrget palka ja mitte kunagi pole meie pangakontodel seisnud nii suured säästud. Teises kvartalis oli Eesti keskmine brutopalk 1538 eurot ja eraisikute pangakontodel seisis üle 10 miljardi euro. Pole paha!

Kõigele lisaks on eestlaste positsioon harukordne. Mitte üheski teises euroala riigis pole taastumine toimunud sedavõrd jõuliselt. Väga erinev on Eesti positsioon nii mitmeigi Lõuna-Euroopa riigiga võrreldes, keda turistide kadumine on väga valusalt puudutanud. Meie õnn ja teiste õnnetuses on muuseas tekitanud olukorra, kus ostujõuga kohandatud SKT pooldest on Eesti läinud jõukuselt mööda Hispaaniast. Samade trendide jätkudes, ei tundu enam liialt kaugel ka Itaalia.

Majanduskasvule annab aina kiiremat hoogu tarbimine

Kuigi punktivõistlus rikkuse edetabelis on põnev, siis veelgi huvitavam on see, mis on majandust ees ootamas sisulises plaanis. Erinevalt ühe kvartali majanduskasvust, on siin ennustamine veidi lihtsam. Kuigi ilmad võivad õues olla muutunud jahedaks, siis Eesti majanduskliimat midagi sellist ei ähvarda. Kui eelnevatel kuudel on meid kandnud jõuline

välisnõudlus, mis paisutanud tööstus- ja transpordiettevõtete käibeid, siis kohe on sellele järgnemas kodumaine tarbimine. Teisest pensionisambast lahkumisavalduse esitanud inimeste pangakontodele on laekunud umbes miljard eurot. See on Eesti majanduse mõistes väga suur raha. Kindlasti leidub neid, kes raha uisapäisa kulutama ei tötta ja seda hoopis ise investeerida soovivad. Ehk oli selle üheks märgiks ka äsjane börsiralli. Ent täna on panused sellel, et oluliselt suurem hulk neist inimestest proovib ennaktempos kätte saadud raha eest parandada oma hetkelist elujärge, remontides kodu, vahetades autot või viies perekonna väikesele reisile. Kõik see annab täiendava panuse eratarbimise kasvu, millel juba ka varem hästi läks.

Kiire majanduskasv toob tagasi vanad probleemid

Kindlasti ei jõua kogu raha päeval üks kaubandusvõrku ja ringlusesse lastud summad jäävad majandusse keerlema veel mõneks ajaks. Seega saab ka 2022. aasta kõigi eelduste kohaselt olema kiire majanduskasvuga – SEB ennustuste kohaselt suureneb SKT siis 4,5%. Kiire kasvu varjuküljeks on asjaolu, et majandusse naasevad kriisieelsed probleemid – tööjõunappus, vähemalt osa tööandjate jaoks liialt kiire palgakasv ning napp tootlikkus. Siiani on neid konkurentsivõimet mõjutavaid probleeme aidanud osaliselt siluda Eesti infotehnoloogiasektori võimas kasv. Viimane ei näita veel õnneks vaibumise märke ja viimase kahe aasta majanduskasvust rohkem kui poole saab kirjutada selle sektori arvele. Teisalt on selge, et majandus ei saa koosneda vaid ITst ja selle töötajaid teenindavast personalist – rohkem edulugusid on vaja ka teistest sektoritest.

Ettevaatlikud panused võiks teha rohevaldkonnale. Kuigi karmistuvad keskkonnanõuded on Eesti jaoks ka suur väljakutse, siis loodetavasti aitab käimasolev maailmavaateline revolutsioon kaasa sellele, et uusi ideid sünniks just rohetehnoloogiavaldkonnas. Eesti noored ettevõtjad on olnud üledukad uute infotehnoloogiale toetuvate ettevõtete käivitamisel. Loodetavasti annab avarad rahastamisvõimalused keskkonnasäästlikele äriideedele hoogu ka mõnele selle rohevaldkonna ettevõtmisele.

Riskid jäävad

Eelneva ilusa loo taustal on mõistagi ka riske. Alustuseks viskab koroonaviirus meie teele pidevalt uusi takistusi. Ühiskonnaelu avatuna hoidmine on väljakutse ka Eestist oluliselt kõrgema vaksineerituse määraga riikidele. Eestis on tänaseks ühe vaktsiinidoosi saanud aga vähem kui 65% täiskasvanutest. Olgu valitsuse soov ühiskond avatuna hoida kui tahes suur, siis võib epideemia levik ja haiglate koormus paratamatult uued piirangud kaasa tuua. Ohuks võib saada ka majanduse ülekuumenemine. Kui pensioniraha satub liialt kontsentreeritud sektoritesse, on selle tagajärjeks ebaterve konkurents väheste ressursside pärast. Meenutuseks minevikust – aastal 2007. töötas Eestis ehitussektoris iga neljas meesterahvas – seda aega me vaevalt igatseme.

SEB pikema majandusproгноosi leiab [siit](#).